

Commissie Eindtermen
Accountantsopleiding

JAARVERSLAG 2015

1 januari 2015 – 31 december 2015

COMMISSIE EINDTERMEN ACCOUNTANTSOPLEIDING

INHOUDSOPGAVE

1. Verantwoording
2. Verslag van werkzaamheden
 - 2.1 Organisatie en financieel beheer
 - 2.2 Vaststellen van de eindtermen
 - 2.3 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen
 - 2.4 Toetsen van de eindtermen van de praktijkopleidingen
 - 2.5 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid
3. Vooruitblik en begroting 2016
4. Jaarrekening 2015

BIJLAGEN

1. Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA
2. Samenstelling subcommissies
3. Overzicht aangewezen opleidingen

1. Verantwoording

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna CEA) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan te Amsterdam en brengt jaarlijks, conform artikel 18 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, voor 15 maart verslag uit aan de Minister van Financiën en aan de beide kamers van de Staten-Generaal. Dit jaarverslag bevat de verantwoording van de taken en werkzaamheden van CEA en voorziet in de financiële verantwoording over het boekjaar. Het jaarverslag is vastgesteld op 29 februari 2016. De jaarrekening 2015 is voorzien van een controleverklaring door Mazars Paardekooper Hoffman N.V.

Een exemplaar van dit verslag wordt ook gezonden aan de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (hierna NBA). Het jaarverslag wordt tevens gepubliceerd op de website van CEA.

2. Verslag van werkzaamheden

2.1 Organisatie en financieel beheer

Algemeen

De commissie bestaat uit zeven leden en wordt ondersteund door een secretariaat. De medewerkers van het secretariaat hebben een belangrijk aandeel in de voorbereiding en de uitvoering van het beleid en de taken van de commissie, alsmede in de verantwoording daarover.

De commissie en het secretariaat zijn gehuisvest bij de NBA. De medewerkers van CEA zijn in dienst van de NBA en worden gedetacheerd bij de commissie. De NBA en haar rechtsvoorganger het Koninklijk NIVRA zijn al sinds de start van CEA met het ministerie van Financiën in gesprek over een dienstverleningsovereenkomst die ziet op het faciliteren van het secretariaat van de CEA. Het ministerie is daarbij contractpartij, omdat CEA geen rechtspersoonlijkheid bezit en daarom zelf geen overeenkomst kan sluiten. Tussen de NBA en het ministerie is overeengekomen dat na het van kracht worden van de nieuwe Wet op het accountantsberoep (Wab) de afspraken tussen ministerie en beroepsorganisatie geformaliseerd zouden worden. Op het moment van vaststellen van het jaarverslag was er nog geen dienstverleningsovereenkomst beschikbaar.

In 2014 heeft de commissie een onderzoek uitgevoerd naar een digitaal informatiesysteem ter ondersteuning van haar toezichthoudende en andere activiteiten. Vanwege de tegenvallende resultaten van een 'proof of concept' is afgezien van de implementatie van het geselecteerde systeem. Daarop heeft de commissie besloten om het documentmanagementsysteem Decos, zoals dat door de NBA wordt gebruikt, in 2015 te gaan implementeren. Vanwege de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen en onderbezetting als gevolg van zwangerschapsverlof is de implementatie van Decos uitgesteld naar 2016.

De commissie heeft in 2015 in totaal 8 keer regulier vergaderd. De commissie heeft diverse malen gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingen, zoals het AC-Scholenoverleg (ACS), de Vereniging van Aangewezen Accountancyopleidingen (VAAC), de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA) en de Raad voor de Praktijkopleidingen (RPO). In die gesprekken heeft CEA onder meer gesproken over de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen en de overgangsregelingen en over algemene ontwikkelingen bij de opleidingen en de voortgang en bevindingen van de toezichtactiviteiten door CEA. Daarnaast heeft de commissie overleg gevoerd over relevante onderwerpen en over de toekomst van de accountantsopleidingen met de NBA, het ministerie van Financiën, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de aanpassing van het accreditatiestelsel.

Samenstelling commissie en secretariaat

De samenstelling van de commissie gedurende het verslagjaar was als volgt:

<u>Naam</u>	<u>Functie</u>	<u>Benoemingsperiode</u>
drs. L.E.H. Vredevoogd	voorzitter	1-10-2011 tot 1-10-2016
mw. drs. E. van Caspel RA	lid	1-1-2015 tot 1-1-2020
mw. A.M. Janssen AA MFSME	lid	1-9-2014 tot 1-9-2019
M. Koestering AA	lid	1-10-2011 tot 1-10-2016
H. Moesbergen AA	lid/vice voorzitter	1-10-2011 tot 1-10-2016
prof.dr. E.H.J. Vaassen RA	lid	1-1-2015 tot 1-1-2020
prof.dr. R.G.A. Vergoossen RA	lid	1-10-2011 tot 1-10-2016

In bijlage 1 is een overzicht van de (neven)functies van de commissieleden opgenomen.

Met ingang van 1 januari 2015 is mw. drs. E. van Caspel RA benoemd als opvolger van mevrouw M. Cranendonk RA, wiens benoemingstermijn per 1 september 2014 was geëindigd. De heer prof.dr. E.H.J. Vaassen RA is per 1 januari 2015 benoemd als opvolger van de heer prof.dr. A. de Bos RA, wiens benoemingstermijn per 31 december 2014 is geëindigd. Per 1 oktober 2016 eindigt de benoemingstermijn van de voorzitter en twee AA-leden. De voorzitter en de heer Moesbergen hebben aangegeven niet in aanmerking te willen komen voor een nieuwe benoemingstermijn. De commissie is eind 2015 begonnen met de voorbereidingen van hun opvolging.

De samenstelling en formatie van het secretariaat per einde verslagjaar was als volgt:

J.P.M.J. Leerenveld RA RE	secretaris (0,9 fte)
mw. drs. L.H. van Daalen-Koo	senior beleidsmedewerker (1,0 fte)
mw. drs. K. van Gimst	beleidsmedewerker (0,8 fte)
mw. F. Jochems MSc	junior beleidsmedewerker (0,8 fte)
mw. T. Schmidt	stafmedewerker (0,6 fte)

Financieel beheer

Het kostenniveau van CEA is ten opzichte van vorig jaar licht gestegen met ca. € 10.000 (+ 1,5%) tot in totaal € 688.834. Deze stijging komt voor rekening van de overige lasten (+ € 66.000), terwijl de bureaunkosten (- € 52.000) en de commissiekosten (- € 4.000) een daling vertonen. De sterke stijging van de overige lasten wordt grotendeels verklaard door een stijging van de advieskosten met ca. € 56.000, welke voorzien waren in verband met een externe evaluatie naar het functioneren van de commissie. Daarnaast zijn de kosten voor subcommissies met ca. € 9.000 gestegen in verband met de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen, waartegenover dekking in de vorm van een extra bijdrage van de NBA staat van ruim € 19.000.

De kosten blijven met ca. € 67.000 beneden de begroting. Alle kostensoorten blijven binnen de begroting. De onderschrijding van de bureaunkosten (- € 34.000) komt doordat een vacature pas per juni 2015 is ingevuld. De onderschrijding van de commissiekosten (- € 12.000) houdt verband met een lager activiteitsniveau dan gepland. De overige lasten blijven in totaal € 21.000 onder de begroting door lagere advieskosten en omdat de invoering van het digitaal dossier is uitgesteld naar 2016. De kosten voor subcommissies zijn wel (€ 11.000) hoger dan begroot, vanwege de ontwikkeling van nieuwe eindtermen, maar hiertegenover staat een extra bijdrage (€ 19.000) van de NBA.

Externe evaluatie

Dit voorjaar heeft CEA door adviesbureau Andersson Efficers Felix (AEF) een evaluatie laten uitvoeren naar de uitvoering van haar wettelijke taken en het functioneren van de commissie en het secretariaat. CEA is in haar bestaan niet eerder extern geëvalueerd. Uit het evaluatierapport blijkt dat CEA haar wettelijke taken op een goede en verantwoorde wijze uitvoert, waarmee CEA bijdraagt aan het bewaken van de basiskwaliteit van accountantsopleidingen in Nederland. Ook CEA als organisatie (commissie en secretariaat) functioneert goed en weet door een strak georganiseerd proces hoge kwaliteit te behalen, aldus AEF. Het rapport van AEF is beschikbaar via de website van CEA. De commissie is tevreden met de uitkomsten van het onderzoek door AEF. Op een na heeft de commissie alle aanbevelingen uit de evaluatie overgenomen. Het advies te overwegen om CEA te ontvlechten van de NBA-organisatie is om praktische redenen niet overgenomen. Dit jaar heeft de commissie een start gemaakt met de herziening van haar toezichtaanpak en het toezichtkader. De verdere uitwerking van de herziening zal plaatsvinden in 2016 en daarbij worden de uitkomsten en aanbevelingen van het evaluatierapport meegenomen.

WOB-verzoeken

CEA heeft in de zomer van 2015, in een korte periode, vijf WOB-verzoeken ontvangen. Gegeven de aard, formulering en het tijdstip van indiening van de WOB-verzoeken bestaat het sterke vermoeden dat deze verzoeken gericht waren op het uitlokken van een dwangsom in geval van niet-tijdig beslissen. CEA is een klein bestuursorgaan met een beperkte staf. Desalniettemin zijn de WOB-verzoeken binnen de wettelijke termijn behandeld. Drie WOB-verzoeken zijn (gedeeltelijk) afgewezen en bij twee WOB-verzoeken is verzocht om een nadere specificering, waarop de verzoeker niet meer heeft gereageerd. Eén persoon heeft tegen de gedeeltelijke afwijzing van het verzoek, via een gemachtigde, bezwaar aangetekend en daarbij tevens verzocht om een vergoeding in de kosten van bijstand in bezwaar. CEA heeft, na de gemachtigde van de verzoeker te hebben gehoord, in een besluit op bezwaar het verzoek alsnog afgewezen. De betreffende verzoeker heeft, wederom via zijn gemachtigde, eind december beroep tegen dit besluit aangetekend bij de rechtbank en verzocht om een vergoeding in de kosten van beroep. Dit beroep is medio januari 2016 weer ingetrokken. De WOB-besluiten zijn allen, in geanonimiseerde vorm, gepubliceerd op de website van CEA.

CEA ziet in de WOB-verzoeken die zij heeft ontvangen een sterk vermoeden van misbruik van het recht op openbaarheid van informatie. CEA is en wil transparant zijn in de wijze waarop zij haar wettelijke taken verricht. Daartoe wordt informatie openbaar gemaakt op de website van CEA. Inmiddels heeft CEA ook besloten om elk kwartaal de vergoedingen voor honorarium en reiskosten van de commissieleden openbaar te maken op haar website. CEA pleit voor wetgeving waardoor WOB-verzoeken die slechts gericht zijn op het innen van een dwangsom wegens niet-tijdig beslissen zoveel mogelijk wordt tegengegaan.

2.2 Vaststellen van de eindtermen

2.2.1 Inleiding

CEA stelt eindtermen vast voor zowel de theoretische opleidingen als de praktijkopleidingen. Zij neemt daarbij de beroepsprofielen in acht. De eindtermen dienen als referentiekader voor de bachelor- en masteropleidingen, de postinitiële opleidingen en de praktijkopleidingen. Daarnaast stelt CEA op grond van het Besluit accountantsopleiding tevens eindtermen vast die betrekking hebben op het examen Nederlands recht voor deskundigen met een buitenlandse accountantskwalificatie. CEA herzielt periodiek de eindtermen, zodat de vakbekwaamheidseisen van accountants blijven aansluiten op de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk, de verwachtingen van gebruikers van diensten van accountants en op de ontwikkelingen in het onderwijs.

2.2.2 Ontwikkeling nieuwe eindtermen

Eind 2015 heeft CEA nieuwe eindtermen vastgesteld voor de accountantsopleidingen. De eindtermen zijn gepubliceerd in de Staatscourant (Stscrt-2015-48003) en zijn van kracht per 1 januari 2016. Gelijktijdig met de publicatie van de nieuwe eindtermen zijn ook overgangsregelingen bekend gemaakt.

De basis voor de nieuwe eindtermen ligt in de gezamenlijke nota van CEA en de NBA "Vakbekwaamheid Verzekerd" van juni 2014. In deze nota is vanuit een gemeenschappelijke visie op de opleiding een nieuwe kwalificatiestructuur en een daarbij passend opleidingsmodel voor toekomstige accountants geschetst. Vanaf juli 2014 is door de Stuurgroep Herziening Eindtermen (SHE), onder voorzitterschap van prof.dr. Ph. Wallage RA, gewerkt aan de nieuwe eindtermen, geënt op de nota "Vakbekwaamheid Verzekerd". Gelijktijdig met de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen is door de NBA de ontwikkeling van een nieuw beroepsprofiel van de accountant in gang gezet. De Verordening op de Beroepsprofielen is in de ledenvergadering van juni 2015 vastgesteld en vervolgens goedgekeurd door de minister van Financiën.

Het nieuwe opleidingsmodel vormt tezamen met het nieuwe beroepsprofiel van de accountant de basis voor de nieuwe eindtermen voor de accountantsopleidingen. Het nieuwe opleidingsmodel bevat een 'Common body of knowledge' die voor alle typen accountants gelijk is en een tweetal oriëntaties, die specifiek opleiden voor de (toekomstige) beroepspraktijk. Dit betreft (1) een oriëntatie 'Assurance' vooral gericht op het verschaffen van assurance en (de wettelijke) controle en (2) een meer algemene oriëntatie 'Accountancy', gericht op bedrijfsvoering en hiermee samenhangende advieswerkzaamheden, bestaande uit twee varianten, namelijk 'MKB' en 'Finance'.

De SHE heeft een aanpak ontwikkeld die is gebaseerd op een bewezen methodologie (Tuning) voor het formuleren van eindtermen voor opleidingen in het hoger onderwijs. Onder aansturing van de SHE hebben ruim 50 vertegenwoordigers uit het hbo, wo en de beroepspraktijk in diverse werkgroepen gewerkt aan de nieuwe eindtermen, begeleid door een externe deskundige van Tuning. Tijdens het ontwikkelproces heeft vier keer afstemming plaatsgevonden met een breed samengestelde klankbordgroep. De (eind)redactie is uitgevoerd door een uit de stuurgroep samengestelde redactieraad. CEA is tijdens elke commissievergadering geïnformeerd over de voortgang van het proces en op een aantal momenten ook over de tussentijdse resultaten. Eind oktober 2015 heeft de SHE haar concept rapport afgestemd met CEA. Vervolgens heeft een consultatieronde plaatsgevonden onder de stakeholders ACS, VAAC, PWA, RPO en AFM. De voorzitter van de SHE heeft op 25 november het voorstel van de stuurgroep voor de nieuwe set van eindtermen voor zowel de theoretische opleidingen als de praktijkopleidingen overhandigd aan de voorzitter van CEA. In haar vergadering van 16 december 2015 heeft CEA de eindtermen vastgesteld.

Naast een wijziging in de opzet van de accountantsopleiding leiden de nieuwe eindtermen ook tot inhoudelijke veranderingen in de opleiding. Zo vragen de nieuwe eindtermen in het bijzonder aandacht voor gedragsaspecten in de opleiding, de maatschappelijke relevantie en rol van de accountant en IT-ontwikkelingen. Extra aandacht voor gedragsaspecten komt o.m. tot uitdrukking in de eindtermen van het nieuwe vakgebied 'Gedrag, Ethiek en Besluitvorming', dat toekomstige accountants inzicht verschaft in de beginselen en theorieën met betrekking tot (professioneel) gedrag. Ook in het vakgebied 'Strategie, Leiderschap en Organisatie' is meer aandacht voor gedragsaspecten. Zo moet een accountant in staat zijn om situaties te onderkennen waarin strategie, leiderschap of organisatie zodanige tekortkomingen bevat, dat het risico bestaat dat de ondernemingsdoelstellingen niet worden gerealiseerd. Naast eindtermen die zien op de specifieke vakinhoudelijke competenties, omvat de accountantsopleiding ook het ontwikkelen en beheersen van generieke eindtermen. Deze eindtermen beschrijven algemene capaciteiten en vaardigheden die essentieel zijn voor de persoonlijkheidsvorming van accountants en het adequaat kunnen toepassen van vaktechnische eindtermen, inclusief professioneel gedrag.

CEA verwacht dat de nieuwe opleidingseisen zullen bijdragen aan het versterken van de kwaliteit en relevantie van door accountants geleverde diensten en daarmee aan het vertrouwen in het toekomstig functioneren van accountants ten behoeve van het maatschappelijk verkeer als zodanig.

Parallel aan de ontwikkeling van de eindtermen is in 2015 gewerkt aan de ontwikkeling van de overgangsregeling die zal gelden na vaststellen van de nieuwe eindtermen. Opleidingen en studenten hebben gevraagd om zo spoedig mogelijk helderheid te krijgen over de voorwaarden om de opleiding op grond van de 'oude' eindtermen af te ronden en de condities waarop kan worden overgestapt naar het nieuwe opleidingsmodel. In nauw overleg met de opleidingen verenigd in ACS, VAAC en PWA en met de Raad voor de Praktijkopleidingen is een overgangsregeling voor de theoretische opleiding AA en RA en een overgangsregeling voor de praktijkopleiding AA en RA opgesteld. Ook zijn de reacties vanuit de Young Profs NBA gehoord. De commissie heeft in haar vergadering van 16 december 2015 de overgangsregelingen vastgesteld.

2.2.3 Eindtermen theoretische accountantsopleiding

In afwachting van de nieuwe eindtermen heeft, zoals gebruikelijk per 1 september, op advies van de Commissie Onderhoud Eindtermen (COE), een actualisatie van de bestaande eindtermen plaatsgevonden. Met het oog op de vaststelling van de nieuwe eindtermen is de COE zeer beperkt geweest in het nog doorvoeren van aanpassingen in de eindtermen 2008. Met de actualisatie per 1 september 2015 zijn de werkzaamheden van de COE beëindigd.

2.2.4 Eindtermen praktijkopleiding

De huidige eindtermen voor de praktijkopleidingen van AA en RA zijn van kracht sinds 1 september 2011 en hebben een looptijd tot 1 september 2015. Voorzien was dat per 1 september 2015 de kwantitatieve eisen van de eindtermen voor de praktijkopleidingen AA en RA gelijk zouden worden getrokken. Vanwege het nieuwe opleidingsmodel en de nieuwe eindtermen 2016, waarin sprake is van onderscheid in eindtermen naar opleidingsoriëntatie, was harmonisering van de eindtermen voor de praktijkopleiding AA en RA niet meer opportuun. De nieuwe eindtermen 2016 worden gefaseerd ingevoerd. Om te voorkomen dat er met ingang van 1 september 2015 geen geldige eindtermen voor praktijkopleidingen zijn, heeft CEA de geldigheid van de eindtermen praktijkopleidingen voor AA en RA voor onbepaalde tijd verlengd. Dit schept heldere verwachtingen omtrent de huidige en (de overgangsregeling naar) nieuwe eindtermen voor de Raad van Praktijkopleidingen, stagebureaus en trainees. Na de invoering van de nieuwe eindtermen blijft nog enige tijd de mogelijkheid bestaan om op basis van de dan oude eindtermen af te studeren. De huidige en nieuwe eindtermen zullen een periode naast elkaar bestaan.

2.3 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen

2.3.1 Toezichtkader

CEA gaat bij haar toezicht uit van een risicogerichte en thematische aanpak. Hierdoor verschilt de reikwijdte en intensiteit van het toezicht op de verschillende opleidingen. Tussen twee aanwijzingen monitort CEA de ontwikkelingen en risico's bij een opleiding via periodieke QuickScans en indien nodig via specifieke follow up op de naleving van voorwaarden en eventuele voorschriften die aan een aanwijzing zijn verbonden. CEA heeft op grond van het huidige toezichtkader twee rondes van aanwijzingen voor alle AA- en RA-opleidingen uitgevoerd.

Het toezichtkader waarmee CEA werkt stamt van 2011. De herziening van de eindtermen, de eigen bevindingen uit de evaluatie van het aanwijzingsproces en de resultaten van de externe evaluatie van haar functioneren door AEF geven aanleiding om het huidige toezichtkader tegen het licht te houden en waar nodig aan te passen. De commissie heeft in 2015 een start gemaakt om te komen tot een herijking van haar toezichtkader. Het bepalen van missie, visie en strategie van toezicht door CEA is hierin een belangrijke eerste stap. Bij de ontwikkeling hiervan heeft CEA zich (eveneens) laten begeleiden door het bureau AEF.

CEA heeft in 2015 de verdere ontwikkeling van het NVAO accreditatiestelsel gevolgd. De minister van OCW heeft in het voorjaar van 2015 een brief gestuurd aan de Tweede Kamer over hoe het huidige accreditatiestelsel verder wordt ontwikkeld. Haar streven is om in 2016 de wetgeving aan te passen, zodat met ingang van 2017 met het nieuwe accreditatiestelsel kan worden gewerkt. De aanpassingen in het accreditatiestelsel kunnen consequenties hebben voor het toezicht op de eindtermen in de initiële (accountancy-)opleidingen en daarmee voor het toezicht door CEA. CEA heeft immers met de NVAO afgesproken dat zij steunt op de beoordeling van de initiële opleidingen door de NVAO. CEA zal de ontwikkelingen m.b.t. de aanpassing van het accreditatiestelsel nauwlettend volgen en waar nodig het gesprek aangaan met de NVAO en/of het ministerie van OCW.

2.3.2 Aanwijzen en toezicht eindtermen AA-opleidingen

Begin 2015 heeft CEA een aanwijzing verstrekt aan een nieuwe AA-opleiding in Nederland van een nieuwe onderwijsinstelling, te weten HBO A&A. De opleiding heeft eind 2014 reeds het reguliere aanwijzingsproces doorlopen en de aanvraag is beoordeeld in het licht van de toen geldende eindtermen en de beleidsregels. De opleiding heeft zich aangesloten bij de Vereniging van Aangewezen Accountancyopleidingen. Zoals gebruikelijk bij nieuwe opleidingen, zal CEA een jaar na datum aanwijzing beoordelen hoe de opleiding in de praktijk functioneert.

Medio 2015 heeft CEA een nieuwe aanwijzing verstrekt voor de Post HBO AA-opleiding van MVP te Curaçao (die i.s.m. ICUC aldaar wordt verzorgd). Na beoordeling van de aanvraag heeft de commissie eerst in Nederland gesproken met het management en een aantal studentendossiers beoordeeld. Vervolgens heeft de commissie op Curaçao gesproken met studenten, docenten en, in aanwezigheid van de Nederlandse directeur, het lokale management. De bevindingen van CEA waren kritisch en gaven aanleiding tot zorg. Voordat CEA echter tot een definitief besluit over de aanvraag kon komen, heeft het management van MVP besloten de AA-opleiding op Curaçao te beëindigen. In dat licht heeft CEA besloten de aanwijzing van de AA-opleiding van MVP op Curaçao, die in samenwerking met ICUC wordt verzorgd, aan te wijzen voor de duur van de overeengekomen afbouwperiode van twee jaar. Hierdoor zijn studenten van de opleiding in staat de opleiding af te ronden.

De NBA heeft in 2014 aangegeven de NBA-Beroepsopleiding AA te willen afbouwen en na afloop van haar lopende aanwijzing per 31 december 2015, die in verband met de overgangssituatie door CEA is verlengd tot 1 april 2016, geen nieuwe aanwijzing meer bij CEA aan te vragen. De NBA-Beroepsopleiding wordt verzorgd door Avans+, HAN, Saxion, Fontys en de Stichting Suriname College of Accountancy te Paramaribo in Suriname. Avans+, HAN en Saxion hebben aangegeven de NBA-Beroepsopleiding onder de naam Beroepsopleiding AA zelfstandig te willen voortzetten. Eind 2015 hebben deze instellingen daartoe bij CEA een aanvraag voor een uitbreiding van de reguliere aanwijzing ingediend. CEA heeft deze aanvraag in 2015 in behandeling genomen en beoordeeld en heeft in februari 2016 een definitief positief besluit genomen. Overigens heeft Fontys besloten het aanbieden van de NBA-Beroepsopleiding te staken. De Stichting Suriname College of Accountancy zal haar onderwijsactiviteiten richten op de lokale situatie in overeenstemming met een nieuw in te voeren regeling van het accountantsberoep in Suriname.

In 2015 is een reguliere QuickScan uitgevoerd bij Markus Verbeek Praehop (MVP) in Nederland en de Leidse Onderwijsinstellingen (LOI), de AA-opleidingen verenigd in de VAAC. Hieruit volgen geen specifieke toezichtactiviteiten. Wel zijn er aandachtspunten die worden gemonitord in het kader van het continue toezicht.

CEA heeft tenslotte in 2015 toezicht gehouden op de follow up die door een 4-tal opleidingen, verenigd in het AC-Scholenoverleg, naar aanleiding van bevindingen bij hun aanwijzing per 1 januari 2015 moest worden uitgevoerd. Een voorwaarde voor de betreffende opleidingen was het indienen van een verbeterplan respectievelijk evaluatierapport voor 1 september 2015. Uit de ontvangen rapportages kan worden opgemaakt dat de opleidingen waar nodig concrete verbetermaatregelen hebben gedefinieerd. CEA heeft naar aanleiding van de rapportages geen aanvullende vragen gesteld. Of de beschreven maatregelen tot de gewenste kwaliteitsverbetering hebben geleid, zal CEA in 2016 beoordelen aan de hand van de geplande QuickScan.

2.3.3 Aanwijzen en toezicht eindtermen RA-opleidingen

Begin 2015 heeft CEA de lopende aanwijzing van de Postmaster Opleiding tot Registeraccountant te Tilburg van Tilburg University uitgebreid met de Internationale variant van deze opleiding, genaamd de International Post-Master Accountancy (IPMA). Deze opleiding wordt door Tilburg University op Curaçao verzorgd en voldoet aan de eisen die de beleidsregels stellen aan accountantsopleidingen buiten Nederland.

Voor het toezicht op de naleving van de eindtermen is in 2015 een QuickScan bij de RA-opleidingen uitgevoerd. CEA heeft vastgesteld dat er o.b.v. de individuele bevindingen van de RA-opleidingen geen risico's zijn waarvoor maatregelen moeten worden genomen. De aanwijzing van de RA-opleidingen loopt nog tot 31 december 2017. Vanwege de herziening van het toezichtkader in 2016 en de implementatie van de nieuwe eindtermen 2016 door de opleidingen, zal CEA eind 2016 besluiten hoe de (nieuwe) aanwijzing van de RA-opleidingen vorm zal worden gegeven.

Naast haar reguliere toezicht heeft CEA de RA-opleidingen in 2015 verzocht een evaluatie uit te voeren van de maatregelen die de RA-opleidingen hebben genomen om de voorjaarsdruk bij de accountantskantoren te ontlasten. Dit mede naar aanleiding van de aanbeveling van de werkgroep Toekomst Accountantsberoep dat er ook bindende criteria voor de minimale doorlooptijd van opleidingen en specifieke vakken moeten worden geformuleerd, zodat er voldoende tijd is om de stof en beginselen te 'doorleven' en recht te doen aan de complexiteit van het beroep.

Uit het onderzoek van CEA blijkt dat alle RA-opleidingen het belang van voldoende doorlooptijd onderkennen en vinden dat hun opleiding in zijn totaliteit alsmede de vakken afzonderlijk voldoende doorlooptijd hebben waardoor studenten de leerstof en de beginselen 'doorleven'. CEA heeft geen bevindingen geconstateerd ter zake van de borging van de eindtermen en de kwaliteit van de RA-opleidingen (inclusief intensieve cursussen). Via de reguliere toezichtactiviteiten zal CEA de kwaliteit van de opleidingen blijven volgen en indien nodig maatregelen nemen.

Mede naar aanleiding van bovengenoemde evaluatie heeft CEA besloten om geen criteria vast te stellen voor de minimale doorlooptijd van de opleiding, noch voor vakken afzonderlijk. Ten eerste hanteert CEA het beleid dat opleidingen vrij zijn in de manier waarop zij het onderwijs vormgeven. Het vaststellen van minimale doorlooptijden zou de speelruimte en flexibiliteit van opleidingen aanzienlijk beperken en innovatie van het onderwijs remmen. Voorts blijkt uit het toezicht door CEA niet dat de borging van de eindtermen en de kwaliteit van de RA-opleidingen in het geding zijn. Het vaststellen van criteria voor doorlooptijden zou een uitbreiding van de taken van CEA inhouden.

Wel heeft CEA opleidingen opgeroepen te investeren in (het verlagen van) de effectieve studieduur, zodat de meeste studenten hun opleiding binnen de nominale studieduur kunnen afronden. Tevens dienen opleidingen met de accountantskantoren in gesprek te treden om realistische afspraken te maken. Door de ontlasting van het voorjaar hebben opleidingen het programma in andere perioden geïntensiveerd. Hierdoor ontstaat een verschuiving van de werk/studiedruk naar andere perioden. Dat studenten buiten het 'busy season' zich beter kunnen richten op de opleiding, blijkt echter niet uit de evaluaties. Bovendien vinden studenten en docenten het een nadeel dat het studieritme wordt onderbroken en merken opleidingen op dat niet voor alle studenten het 'busy season' in het voorjaar valt. Wegens de relatief beperkte omvang van de meeste opleidingen, gelden de getroffen maatregelen ter ontlasting van het voorjaar voor alle studenten, terwijl (meer) maatwerk op z'n plaats zou zijn.

Een overzicht van alle aangewezen opleidingen per 31 december 2015 is opgenomen in bijlage 3 van het jaarverslag. Een actueel overzicht van alle aangewezen opleidingen is te vinden op www.ceaweb.nl

2.4 Toetsen van de eindtermen van de praktijkopleidingen

CEA toetst jaarlijks of de praktijkopleidingen AA en RA voldoen aan de eindtermen. Bij haar toezicht maakt de commissie gebruik van de bevindingen/uitkomsten van de kwaliteitsbeheersingsstelsels zoals die door de Raad voor de Praktijkopleidingen (de Raad) voor de desbetreffende praktijkopleidingen zijn ingericht.

Als uitgangspunt voor het toezicht hanteert CEA het toezichtkader praktijkopleiding. Dit toezichtkader is in 2013 geactualiseerd overeenkomstig de nieuwe wet- en regelgeving en in 2014 nader uitgewerkt. In beginsel vindt er tweemaal per jaar overleg plaats tussen CEA en de Raad over de stand van zaken omtrent de uitvoering van de praktijkopleidingen (door de Raad) en de bevindingen uit het toezicht door CEA. Verder is er periodiek overleg op bureauniveau om overeengekomen afspraken en termijnen op regelmatige basis te kunnen monitoren.

Begin 2015 heeft CEA de bevindingen over haar toezicht op de praktijkopleidingen in 2014 met de Raad besproken en vastgesteld. CEA heeft voor de uitvoering van haar toezicht in 2015 een toezichtplan en werkplan opgesteld en met de Raad gedeeld. CEA heeft in 2015 examens, visitatie van stagebureau's en voorlichtingsbijeenkomsten van de Raad bijgewoond. Ook heeft CEA schriftelijke informatie bij de Raad uitgevraagd en geanalyseerd. Een themaonderzoek heeft dit jaar niet plaatsgevonden. De bevindingen op grond van deze activiteiten zijn tussentijds aan de Raad teruggekoppeld en in het halfjaarlijks bestuurlijk overleg met de Raad toegelicht.

CEA stelt op basis van haar toezicht 2015 vast dat met de implementatie van het kwaliteitsbeleid van de Raad en het opstellen van een protocol hiervoor de professionalisering in de kwaliteitsbewaking van de praktijkopleidingen afgelopen jaar een substantiële verankering heeft gekregen: er gelden nu eenduidige en uniforme kaders, processen en procedures met duidelijke criteria voor beoordeling van de praktijkopleidingen. CEA heeft in dit verband - met het oog op de invoering van de nieuwe CEA-eindtermen, aanbevolen om ten behoeve van stagebureau's en praktijkbegeleiders werkbare richtlijnen en handreikingen op te stellen voor de expliciete koppeling met de eindtermen.

CEA heeft geconstateerd dat bij een aantal projecten en activiteiten van de Raad in 2015 vertraging is opgetreden. Zo kon door factoren die door de Raad slechts voor een deel te beïnvloeden waren, de invoering van een management informatiesysteem niet geheel gerealiseerd worden. Deze situatie vergt alle aandacht van de Raad, ook gezien het feit dat voor 2016 een aantal belangrijke en majeure veranderingen voor de praktijkopleidingen op stapel staan. De Raad zal dan werken aan een harmonisatie van de praktijkopleidingen AA en RA, de invoering van een nieuwe opleidingsmodel en toetsmodel en de invoering van de nieuwe eindtermen. CEA zal in 2016 de uitvoering en voortgang van deze belangrijke projecten nauwlettend volgen. In het bijzonder is ze benieuwd naar de invloed van de nieuwe eindtermen op de (nog steeds dalende) instroom van AA-trainees.

2.5 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid

CEA heeft in het verslagjaar geen verklaringen van vakbekwaamheid verstrekt en daarvoor ook geen aanvragen ontvangen. Op het openstaande verzoek voor een voorlopig oordeel uit 2014 is in 2015 positief beslist. In totaal heeft CEA dit jaar acht verzoeken voor een voorlopig oordeel ontvangen. Op drie verzoeken heeft de commissie negatief beslist, vijf verzoeken zijn nog in behandeling, waarbij in de meeste gevallen aan de verzoeker is gevraagd zijn/haar aanvraag aan te vullen met noodzakelijke gegevens. Naar verwachting zullen de meeste van deze verzoeken, door het uitblijven van een reactie van de verzoeker, alsnog buiten behandeling worden geplaatst. Daarnaast heeft het secretariaat verschillende informatieverzoeken van potentieel geïnteresseerde buitenlandse accountants beantwoord.

3. Vooruitblik en begroting 2016

Wat betreft het continue toezicht op de naleving van de eindtermen van reeds aangewezen opleidingen zal CEA reguliere QuickScans uitvoeren en voorts vaststellen of invulling is gegeven aan de voorwaarden die aan eerdere aanwijzingen zijn verbonden. Dit laatste gebeurt bij alle opleidingen die eind 2014 of in 2015 door CEA zijn aangewezen. Tevens zal de invoering van de nieuwe eindtermen en de toepassing van de overgangsregelingen gemonitord worden.

De aanwijzing van vijf AA-opleidingen loopt in 2016 of begin 2017 af. Met het oog op de invoeringstermijn van de nieuwe eindtermen 2016 en de herziening van het toezichtkader in 2016, acht CEA het niet opportuun om de betreffende opleidingen nog via de huidige aanwijzingsprocedure en op basis van de bestaande eindtermen te beoordelen. Om die reden zal in 2016 op grond van een aangepaste procedure de aanwijzing van de betreffende opleidingen voor een nader te bepalen periode worden verlengd. Voorts zal in 2016 met een beperkt aantal, recent aangewezen opleidingen een beleidsgesprek worden gevoerd, om na te gaan hoe de betreffende opleiding in de praktijk functioneren.

Begin 2016 rondt CEA het toezicht op de eindtermen van de praktijkopleidingen uit 2015 af en start het reguliere toezicht op de eindtermen voor de praktijkopleidingen 2016.

In 2016 zal de commissie de herziening van haar toezichtaanpak en het bijbehorende instrumentarium nader uitwerken. CEA zal dit doen in een interactief proces met haar stakeholders. Ook zal CEA kijken naar 'good practices' bij andere toezichthouders. Waar aan de orde zal CEA zich in dit proces door externe deskundigen laten begeleiden.

Naast de herziening van het toezichtkader staan er in 2016 nog een aantal specifieke projecten op de planning. Dat betreft de invoering van een digitaal dossier (document managementsysteem), ter ondersteuning van de toezichtactiviteiten van CEA. Dit project zou reeds in 2015 zijn gerealiseerd maar is uitgesteld naar dit jaar. In 2017 moeten alle overheidsorganisaties voldoen aan de eisen van het programma Digitaal 2017, waarmee alle dienstverlening met burgers en bedrijven volledig digitaal plaats moet vinden. Vanwege de onzekerheid met betrekking tot het nieuwe toezichtkader is nu nog niet duidelijk wat dit voor CEA en het toezicht op de opleidingen betekent. In het laatste kwartaal van 2016 is een studie voorzien naar de eisen van Digitaal 2017 met als doel een plan van aanpak voor de implementatie op te stellen die in 2017 moet plaatsvinden.

Begrotingen 2016 en 2017

De begroting 2016 van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is vastgesteld in de vergadering van 11 maart 2015. De Minister van Financiën heeft de begroting 2016 op 10 november 2015 goedgekeurd. De begroting 2017 is onlangs ter goedkeuring bij het ministerie van Financiën ingediend.

	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten		
<i>Doorbelasting aan beroepsorganisaties</i>	746.000	806.000
<i>Rentebaten</i>	0	0
Totaal baten	746.000	806.000
Lasten		
<i>Bureaunkosten (doorbelast door NBA)</i>	575.000	601.500
<i>Commissiekosten</i>		
Vergoeding commissieleden	76.000	85.000
Reis- en verblijfkosten	7.500	12.000
<i>Totaal commissiekosten</i>	<i>83.500</i>	<i>97.000</i>
<i>Overige lasten</i>		
Vergoeding subcommissies	20.000	20.000
Vergaderkosten	5.000	5.000
Advieskosten	30.000	30.000
Inhuur derden - invoering en exploitatie elektronisch dossier - implementatie Digitaal 2017	20.000	40.000
<i>Overige kosten</i>	<i>12.500</i>	<i>12.500</i>
<i>Totaal overige lasten</i>	<i>87.500</i>	<i>107.500</i>
Totaal lasten	746.000	806.000
Saldo baten minus lasten	0	0

Amsterdam, 29 februari 2015

L.E.H. Vredevoogd
Voorzitter

H. Moesbergen AA
Plv. voorzitter

Prof.dr. E.H.J. Vaassen, RA
Lid

Drs. E. van Caspel RA
Lid

A.M. Janssen AA MFSME
Lid

M. Koestering AA
Lid

Prof.dr. R.G.A. Vergoossen
RA, Lid

4. Jaarrekening 2014

Balans

	2015	2014		2015	2014
	€	€		€	€
Activa			Passiva		
Vorderingen	814	4.349	1 Kortlopende schulden	312.614	65.500
Bank	311.800	61.151	2		3
	<u>312.614</u>	<u>65.500</u>		<u>312.614</u>	<u>65.500</u>

Staat van baten en lasten

	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €	Begroting 2015 €	1-1-2014 t/m 31-12-2014 €	
Baten				
Bijdrage beroepsorganisatie	688.020	755.500	676.727	4
Financiële baten	814	500	2.052	5
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Totaal baten	688.834	756.000	678.779	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Lasten				
Bureaunkosten	511.262	545.500	563.696	6
Commissiekosten	76.424	88.000	80.202	7
Overige lasten	101.148	122.500	34.881	8
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Totaal lasten	688.834	756.000	678.779	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Saldo van baten en lasten	0	0	0	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	

TOELICHTING

Algemeen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna commissie) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan. De commissie is ingesteld per 1 oktober 2006. De taken van de commissie zijn met ingang van 1 januari 2013 geregeld in de Wet op het accountantsberoep en omvatten:

- o het vaststellen van de eindtermen voor de accountantsopleidingen in Nederland;
- o het aanwijzen van de opleidingen die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen, voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- o het toetsen van de praktijkopleiding aan de mate waarin wordt voldaan aan de eindtermen;
- o het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.

Het boekjaar 2015 loopt van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015. Als vergelijkende cijfers zijn de gegevens van het boekjaar 2014 opgenomen.

De begroting 2015 is, overeenkomstig artikel 53, lid 2 van de Wab, op 7 oktober 2014 goedgekeurd door de Minister van Financiën. In de toelichting per post van de staat van baten en lasten worden de cijfers over 2015 zowel geanalyseerd ten opzichte van de begrote bedragen als de werkelijke bedragen van 2014.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

De in de jaarrekening verantwoorde bureaunkosten betreffen de werkelijke door de NBA doorbelaste kosten voor:

- de medewerkers van het secretariaat (bruto salarissen, sociale lasten, pensioenlasten en kosten van opleidingen) verhoogd met een opslag voor HRM;
- huur, werkplekkosten en kosten salarisadministratie per medewerker;
- andere diensten zoals catering, porti, telefoon, parkeerkosten en beheer website.

Balans op 31 december

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
ACTIVA		
<u>(1) Vorderingen</u>		
Nog te ontvangen rentebaten over boekjaar	814	2.052
Vooruitbetaalde bedragen	-	2.297
Totaal vorderingen per 31 december	<u>814</u>	<u>4.349</u>

Betreft de rentebaten over het boekjaar van de zakelijke spaarrekening die de commissie bij de ING Bank N.V. In 2014 was een bedrag vooruitbetaald voor vliegtickets naar Curaçao in maart 2015 in verband met geplande toezichtactiviteiten in 2015.

(2) Bank

Betaalrekening	188.693	3.096
Spaarrekening	<u>123.107</u>	<u>58.055</u>
Totaal banksaldi per 31 december	<u>311.800</u>	<u>61.151</u>

De commissie beschikt regelmatig over overtollige liquide middelen, zijnde het verschil tussen de ontvangen voorschotten van de beroepsorganisatie in de bijdrage van de lasten van de commissie en de betaalde lasten. De overtollige liquide middelen worden tijdelijk op een zakelijke spaarrekening gezet. Het saldo per 31 december 2015 betreft het verschil tussen de ontvangen voorschotten en de werkelijke lasten over 2015 plus de vooruitontvangen bijdrage (ad € 186.500) in de lasten van CEA voor het eerste kwartaal van 2016. De hoogte van het saldo per 31 december 2014 wordt met name verklaard doordat de ontvangen voorschotten de werkelijke lasten overstijgen.

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
PASSIVA		
<u>(3) Kortlopende schulden</u>		
Verschuldigd aan beroepsorganisatie over het boekjaar	116.704	55.320
Vooruitontvangen bijdrage beroepsorganisatie	186.500	-
Nog te betalen honoraria	4.515	1.666
Nog te betalen bedragen	395	1.760
Nog te ontvangen facturen	<u>4.500</u>	<u>6.754</u>
Totaal per 31 december	<u>312.614</u>	<u>65.500</u>
Verschuldigd aan beroepsorganisatie over het boekjaar Het verloop van de post was als volgt:		
Saldo verschuldigd aan op 1 januari	55.320	230.263
Betaling	(55.320)	(230.263)
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(688.020)	(676.727)
Ontvangen voorschotbijdragen	775.380	730.000
Eindafrekening bureaunkosten	27.905	1.297
Nog te betalen bureaunkosten	<u>1.439</u>	<u>750</u>
Saldo op 31 december	<u>116.704</u>	<u>55.320</u>

CEA brengt elk kwartaal, bij wijze van voorschot, de begrote lasten van de CEA in rekening aan de beroepsorganisatie. De afrekening vindt plaats op basis van de werkelijke lasten volgens de vastgestelde jaarrekening. Per 31 december 2015 is € 87.360 te veel in rekening gebracht aan de beroepsorganisatie. Dat betreft een bedrag van € 83.401 te veel ontvangen uit hoofde van de reguliere activiteiten en een bedrag van € 3.959 dat niet is besteed aan de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen voor de opleiding met oriëntatie Accountancy-MKB, waarvoor CEA in 2015 een extra bijdrage van de NBA heeft ontvangen.

Per 31 december 2015 is de voorschotbijdrage van de beroepsorganisatie voor het eerste kwartaal van 2016 ad € 186.500 vooruitontvangen.

Staat van baten en lasten over 2015

BATEN

(4) Bijdrage beroepsorganisatie

Wettelijk is bepaald dat de lasten van de commissie worden gedragen door de Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €	Begroting 2015 €	1-1-2014 t/m 31-12-2014 €
Reguliere bijdrage beroepsorganisatie	668.640	755.500	676.727
Extra bijdrage beroepsorganisatie	<u>19.380</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal bijdrage beroepsorganisatie	<u>688.020</u>	<u>755.500</u>	<u>676.727</u>

In 2015 heeft CEA, naast de reguliere bijdrage in de lasten van CEA, een eenmalige extra bijdrage ontvangen in de kosten voor de ontwikkeling van nieuwe eindtermen voor de opleiding met de oriëntatie Accountancy-MKB.

(5) Financiële baten

	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €	Begroting 2015 €	1-1-2014 t/m 31-12-2014 €
Rentebaten	<u>814</u>	<u>500</u>	<u>2.052</u>

Dit betreft de rentebaten van de zakelijke spaarrekening zoals die bij de ING Bank N.V. wordt aangehouden. De rentebaten zijn hoger dan begroot omdat er, evenals in 2014, gedurende het boekjaar gemiddeld een hoger saldo op de zakelijke spaarrekening heeft bestaan dan voorzien. De rentebaten zijn lager dan 2014 vanwege een lager gemiddeld rentepercentage.

(6) Bureaukosten

	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €	Begroting 2015 €	1-1-2014 t/m 31-12-2014 €
Doorberekende bureaukosten NBA	<u>511.262</u>	<u>545.500</u>	<u>563.696</u>

Betreft de met de NBA verrekenende personeelskosten van de secretaris (0,9 fte), drie beleidsmedewerkers (2,6 fte) en een stafmedewerker (0,6 fte). Voorts zijn hierin de kosten van huur, werkplekken, opleidingen, P&O en overige diensten opgenomen, die worden doorberekend per werkplek respectievelijk op basis van werkelijke kosten. De kosten worden bij wijze van voorschot aan CEA doorberekend, waarbij achteraf, op basis van de werkelijke kosten, een nacalculatie plaatsvindt. De afrekening bureaukosten over 2015 bedraagt € 29.344.

De bureaunkosten zijn lager dan begroot omdat de functie van (medior) beleidsmedewerker pas vanaf 1 juni is ingevuld. De kosten zijn relatief hoger dan de begrote kosten vanwege extra kosten voor vervanging in verband met zwangerschapsverlof van een van de medewerkers. De bureaunkosten zijn lager dan 2014 omdat er in 2014 sprake was van een vrijwel volledige bezetting van de formatie, terwijl in 2015 de functie van (medior) beleidsmedewerker pas sinds 1 juni is vervuld.

(7) Commissiekosten

	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €	Begroting 2015 €	1-1-2014 t/m 31-12-2014 €
Vergoeding commissieleden	66.140	75.000	74.362
Reis- en verblijfkosten	10.284	13.000	5.840
Totaal	76.424	88.000	80.202

Betreft vacatiegeldvergoeding en reis- en onkostenvergoedingen van de commissieleden voor de vergaderingen en andere bijeenkomsten van de CEA.

De commissiekosten zijn lager dan begroot omdat er minder (aanwijzings- en toezicht)activiteiten zijn uitgevoerd dan begroot. CEA heeft, met het oog op de herziening van de eindtermen, haar toezichtactiviteiten in 2015 beperkt tot het uitvoeren van quick scans bij de theoretische opleidingen (AA en RA). Wel is in 2015, in verband met het aflopen van de aanwijzing, een nieuwe aanwijzingsprocedure doorlopen voor de AA-opleiding op Curaçao. Dat verklaart de hogere reis- en verblijfkosten dan in 2014, die voor 2015 wel waren begroot.

(8) Overige lasten

	1-1-2015 t/m 31-12-2015 €	Begroting 2015 €	1-1-2014 t/m 31-12-2014 €
Advieskosten	57.273	65.000	754
Vergoeding subcommissies	31.478	20.000	22.441
Vergaderkosten	4.940	5.000	2.797
Invoering en exploitatie digitaal dossier	-	20.000	1.815
Diverse kosten	7.457	12.500	7.074
Totaal	101.148	122.500	34.881

De overige lasten blijven beneden de begroting met name doordat er geen kosten zijn gemaakt voor invoering en exploitatie van een nieuw digitaal dossier. De invoering van het digitaal dossier is verschoven naar 2016.

De overige lasten zijn sterk gestegen ten opzichte van 2014. Dat komt vooral door hogere, voorziene, advieskosten en een hogere vergoeding voor subcommissies.

De advieskosten zijn hoger dan in 2014 vanwege het onderzoek naar het functioneren van CEA door adviesbureau AEF en externe juridische kosten in verband met de behandeling van vijf WOB-verzoeken en een bezwaarprocedure. In 2014 is slechts incidenteel juridisch advies ingewonnen.

De vergoeding voor subcommissies heeft volledig betrekking op de kosten van de stuurgroep en werkgroepen die de nieuwe eindtermen hebben ontwikkeld. Tegenover de kosten ad € 31.478 staat ook een incidentele extra bijdrage van de beroepsorganisatie van € 19.380 voor specifiek de ontwikkeling van eindtermen voor de opleiding met oriëntatie Accountancy-MKB. Voor het ontwikkelen van de nieuwe eindtermen zijn deskundigen van de opleidingen en uit de praktijk ingeschakeld. Voorzien was dat alle deelnemers aan de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen op vrijwillige basis zouden participeren. Omdat het voor docenten uit het hbo vrijwel niet mogelijk was om op vrijwillige basis te participeren in de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen voor specifiek het MKB, heeft de beroepsorganisatie een eenmalige extra bijdrage aan CEA ter beschikking gesteld. Hierdoor konden de betreffende HBO-docenten gebruik maken van een vergoedingsregeling zoals de NBA die ook intern hanteert. De totaal gedeclareerde vergoedingen bedragen € 15.421 met daartegenover een vergoeding van € 19.380. Het verschil ad € 3.959 wordt terugbetaald aan de beroepsorganisatie en is opgenomen in het bedrag ad € 87.360 dat aan de NBA wordt terugbetaald over 2015.

De overige kosten betreffen de kosten van een externe onderwijskundige die de projectleden heeft geïnstrueerd in het opstellen van eindtermen volgens een bepaalde methodiek en review van (tussentijdse) resultaten, alsmede organisatiekosten die samenhangen met het project.

De vergaderkosten zijn hoger dan in 2014 omdat er, mede vanwege de ontwikkeling van de nieuwe eindtermen, meer vergaderingen en bijeenkomsten zijn georganiseerd dan in 2014. De kosten blijven wel binnen de begroting.

De diverse kosten liggen op het niveau van 2014 en blijven beneden de begroting.

WNT-verantwoording 2015 Commissie Eindtermen Accountantsopleiding

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

De WNT stelt in artikel 1.1 onder b sub 1 dat de wet van toepassing is op de leden van een zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid en de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en degene of degenen die zijn belast met de dagelijkse leiding van dat orgaan. Als gevolg hiervan is hieronder van alle commissieleden en de secretaris opgave gedaan van de WNT-gegevens.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor CEA bedraagt € 178.000.

De commissieleden hebben geen dienstverband. Bij de start van commissie heeft de minister van Financiën een vacatiegeldvergoeding per vergadering/activiteit vastgesteld. Voor reguliere commissievergadering is toen besloten dat de commissieleden per vergadering tevens één dagdeelvergoeding voor voorbereiding ontvangen. De omvang van het dienstverband van de commissieleden is berekend op basis van de werkelijk gedeclareerde dagdelen van de commissieleden afgezet tegen een gebruikelijke omvang van het dienstverband bij de overheid van 36 uur per week. Voor deze berekening van het maximaal aantal te besteden uren is aangesloten bij het aantal direct productieve uren, genoemd in de Handleiding overheidstarieven 2015, van 1.377 op jaarbasis. Hierbij wordt nog opgemerkt dat de werkelijke tijdsbesteding in bepaalde gevallen hoger ligt dan de normvergoeding van een dagdeel.

De secretaris is eveneens niet in dienst bij de CEA maar wordt vanuit de NBA gedetacheerd. De NBA berekent de werkelijke personeelskosten door aan CEA, zodat in de verantwoording hieronder ook de werkelijke personeelskosten volgens de (salaris)administratie van de NBA zijn opgenomen.

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang en (voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bedragen x € 1	Vredevoogd	Van Caspel	Vergoossen	Vaassen
Functie	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Benoemingsperiode	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,19	0,06	0,06	0,06
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Nee	Nee	Nee	Nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning	28.063	6.321	5.719	5.719
Belastbare onkostenvergoedingen	215	134	60	134
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	28.278	6.455	5.779	5.853
Toepasselijk WNT-maximum	33.820	10.680	10.680	10.680
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bedragen x € 1	Moesbergen	Koestering	Janssen	Leerentveld
Functie	Vice-voorzitter	Lid	Lid	Secretaris
Benoemingsperiode	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1-1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,07	0,06	0,06	0,9036
Gewezen topfunctionaris (Fictieve) dienstbetrekking	Nee	Nee	Nee	Nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning	7.676	6.020	6.622	97.912
Belastbare onkostenvergoedingen	67	163	197	4.448
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	13.264
Totaal bezoldiging	7.743	6.183	6.819	115.624
Toepasselijk WNT-maximum	12.460	10.680	10.680	160.841
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

CEA kende in 2015 geen toezichthoudende topfunctionarissen.

Er zijn in 2015 geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen (overige) functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding,
Amsterdam

Wij hebben de jaarrekening 2015 van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE COMMISSIE

De commissie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De commissie is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

De commissie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door de commissie gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

OORDEEL

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Rotterdam, 29 februari 2016

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

Bijlage 1

Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA per 31 december 2015

Drs. L.E.H. Vredevoogd, voorzitter

- Senior Advisor Lead program (Leiden Ethnosystems and Development) (Leiden-Indonesië-Kreta-Kenia);

H. Moesbergen AA, lid en plaatsvervangend voorzitter

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Woerden;
- President-commissaris Ferm werk N.V., Woerden;
- Penningmeester Stichting Vrienden van het Kasteel, Woerden;
- Commissaris woningcorporatie Stichting GroenWest, Woerden;
- Bestuurslid Stichting Foundation docdata payments;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Alle@zorg B.V. te Woerden;
- Penningmeester Stichting Fotogalerie In de Gewelven te Woerden.

Mw. drs. E. van Caspel RA, lid

- PwC Assurance - National Office Senior Manager (verantwoordelijk voor kwaliteitsreviews van audit dossiers, coaching, training en consultaties).

Mw. A.M. Janssen AA MFSME, lid

- Senior Accountant BDO Accountants & Adviseurs;
- Extern beoordelaar praktijkopleiding AA NBA;
- Docent Hogeschool Arnhem-Nijmegen.

M. Koestering AA, lid

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Nieuwerkerk aan den IJssel;
- Associate partner door middel van B.V. van YKV accountants & adviseurs, Alphen a/d Rijn en Capelle aan den IJssel;
- Directeur/aandeelhouder Thokoya Vastgoed B.V., Alphen a/d Rijn;
- Examinator praktijkopleiding AA.

Prof.dr. E.H.J. Vaassen RA, lid

- Directeur vaktechniek en partner Baker Tilly Berk
- Hoogleraar Accountancy Tilburg University
- Voorzitter MCA (NBA-VRC)
- Lid scriptiejury VRC
- Vertrouwenspersoon NBA-VRC
- Lid editorial Board Journal of Information Systems
- Lid editorial Board Global Perspectives on Accounting Education
- Lid editorial Board Journal of Emerging Technologies in Accounting
- Lid editorial Board International Journal of Digital Accounting Research
- Lid editorial Board International Journal of Accounting and Information Management

Prof.dr. R.G.A. Vergoossen RA, lid

- Partner-aandeelhouder BDO Accountants & Adviseurs;
- Hoogleraar International Financial Accounting Maastricht University;
- Hoogleraar Externe Verslaggeving Nyenrode Business Universiteit;
- Lid kernredactie Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie;

Bijlage 2 Samenstelling subcommissies

Stuurgroep Herziening Eindtermen:

Prof.dr. P. Wallage RA, hoogleraar VU en UVA en partner KPMG, voorzitter
Prof.dr. M.N. Hoogendoorn RA, hoogleraar EUR, plaatsvervangend voorzitter
Dr. H.B. Duits RA, lector Hogeschool Utrecht;
Drs. R.R. Meeder RA, directeur bedrijfsmanagement Rabobank Amstel en Vecht;
Prof.dr. R.H.G. Meuwissen RA, hoogleraar UM;
Mw. M.E. Noronha MSc RA, lid NBA adviescommissie Young Profs en werkzaam als manager bij Mazars;
Mw. E.M. van der Velden AA, Lid Raad voor de Praktijkopleidingen van de NBA en accountant bureau vaktechniek bij BDO;
Mw. K. van Wijngaarden AA RA CB, Partner Grant Thornton en bestuurslid NBA;
J. Buchel (plaatsvervangend secretaris), hoofd afdeling Educatie & praktijkopleiding NBA;
J.P.M.J. Leerentveld RA RE (secretaris), secretaris CEA;
F. Jochems MSc (secretariële ondersteuning), junior beleidsmedewerker CEA.

Commissie Onderhoud eindtermen:

Prof. J.C.A. Gortemaker RA, voorzitter
E. van Asselt AA/RA (ACS)
Drs. J. Cluitmans (ACS)
Prof.dr. T.L.C.M. Groot (WO)
F. van Luit AA (VAAC)
Mw. prof.dr. G.C.M. Majoor RA (WO)
Mw. drs. L.H. van Daalen-Koo (senior beleidsmedewerker CEA, tevens secretaris)
T. Schmidt (stafmedewerker CEA, secretariële ondersteuning)

Beoordelingscommissie i.h.k.v. aanvragen verklaring van vakbekwaamheid:

Prof. J.C.A. Gortemaker RA (hoogleraar accountancy EUR)
J. Buchel (coördinator educatie NBA)
Drs. J.G.D. Heij AA (lid Raad voor de Praktijkopleidingen)
Mw. drs. L.H. van Daalen-Koo (senior beleidsmedewerker CEA, tevens secretaris)
T. Schmidt (stafmedewerker CEA, secretariële ondersteuning)

Adviescommissie bezwaarschriften:

Mr. R.J. Hoekstra (voorzitter)
Prof. W.P. Moleveld RA (RA-vertegenwoordiger)
H. Geerlofs AA (AA-vertegenwoordiger)
T. Schmidt (stafmedewerker CEA, secretariële ondersteuning)

Bijlage 3 Overzicht aangewezen opleidingen per 31 december 2015

CEA wijst overeenkomstig artikel 49, lid, 2 onder b Wab opleidingen aan die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen, met uitzondering van de eindtermen die betrekking hebben op de praktijkstage, voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig artikel 5a.9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Bekostigde opleidingen		Initieel (bachelor accountancy)	Postinitieel (postbachelor AA)	Professional master Accounting & Auditing
Hogeschool		NVAO accreditatie	CEA aanwijzing	CEA aanwijzing
1	Hogeschool Arnhem/Nijmegen	29/09/20	01/01/09-31/12/18	
2	Avans Hogeschool Breda	29/09/20		
3	Avans+ Breda		01/01/09-31/12/18	
4	Avans Hogeschool Den Bosch	29/09/20		
5	Fontys Hogeschool Eindhoven	31/12/16 (19) ¹	01/01/09-31/12/18	
6	De Haagse Hogeschool	29/09/20	01/01/09-31/12/14	
7	Hanzehogeschool Groningen	29/09/20	01/01/09-31/12/18	
8	Hogeschool van Amsterdam (HES/HvA)	29/09/20	01/01/09-31/12/14	
9	Hogeschool Inholland Alkmaar	29/09/20		
10	Hogeschool Inholland Diemen	29/09/20	01/01/09-31/12/14	
11	Hogeschool Inholland Rotterdam	29/09/20		
12	Hogeschool Inholland Rotterdam/Paramaribo	17/03/14 ²		
13	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden	30/10/20	01/01/09-31/12/16	
14	Hogeschool Rotterdam	29/09/20	01/01/09-31/12/18	
15	Saxion Hogeschool Deventer/Enschede	31/12/19	01/01/09-31/12/18	
16	Hogeschool Utrecht	29/09/16	01/01/09-29/09/16	02/06/09-14/06/15 ³
17	Christelijke Hogeschool Windesheim	21/03/19	01/01/09-31/12/18	
18	Zuyd Hogeschool	29/09/20	01/01/09-31/12/18	
Niet bekostigde opleidingen		Initieel (bachelor accountancy)	Postinitieel (postbachelor AA resp. fase 1 en 2)	Professional master Accounting & Auditing
Hogeschool		NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing	
20	Hogeschool LOI	31/12/17	01/01/09-31/12/16	
21	Markus Verbeek Praehop Nederland	09/09/19	01/01/09-31/12/16	
22	Markus Verbeek Praehop Curaçao	09/09/19	01/01/09-30/06/17	
23	NBA Beroepsopleiding	n.v.t.	01/01/09-01/04/16	
24	NCOI	02/08/16	01/01/13-01/10/14	
25	HBO A&A		15/01/15-14/01/17	

¹ Accreditatietermijn: 31/12/2016 (2019): de geldigheidsduur van de accreditatietermijn van de opleiding bedraagt maximaal drie jaar zolang de instelling nog niet beschikt over een positieve instellingstoets kwaliteitszorg. Zodra de instellingstoets is verkregen, wordt de accreditatietermijn verlengd naar zes jaar (WHW, artikel 18.32c, vierde lid).

² Hogeschool Inholland heeft per september 2012 haar opleidingen vanuit de locatie Suriname (HIS) overgedragen aan FHR Institute (FHR School of Business). De geaccrediteerde opleidingen in Suriname van Inholland worden afgebouwd tot het moment dat de huidige studenten zijn uit gefaseerd.

³ De opleiding werd voorheen gezamenlijk aangeboden door Avans Hogeschool B.V., te Breda, Stichting Fontys, te Eindhoven, Stichting Hogeschool Rotterdam, te Rotterdam en Stichting Hogeschool Utrecht, te Utrecht. Avans, Fontys en Rotterdam hebben zich inmiddels teruggetrokken. Stichting Hogeschool Utrecht verzorgt de opleiding nog tot 14 juni 2015.

Universiteit		Initieel (master) ¹	Postinitieel (postmaster)
		NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing
1	Universiteit van Amsterdam	11-04-2017	Post-Master Accountancy 1-1-2008 t/m 31-12-2017
2	Erasmus Universiteit Rotterdam	9-6-2019	Postinitiële Accountantsopleiding 1-1-2008 t/m 31-12-2017
3	Rijksuniversiteit Groningen	13-02-2017	Postmaster Accountancy Opleiding 1-1-2008 t/m 31-12-2017
4	Maastricht University	31-12-2019	Opleiding tot Registeraccountant 1-1-2008 t/m 31-12-2017
5	Nyenrode School of Accountancy & Controlling	31-12-2019	Postmaster RA-opleiding 1-1-2008 t/m 31-12-2017
6	Tilburg University incl. de European Post Master Accountancy (EPMA) i.s.m. Universidad de Huelva (Spanje) en Academia de Studii Economice (Roemenië) en de International Post-Master Accountancy (IPMA) te Curaçao	13-02-2017	Opleiding tot Registeraccountant (incl. EPMA en IPMA) 1-1-2008 t/m 31-12-2017
7	Vrije Universiteit	28-04-2017	Postgraduate Accountantsopleiding 1-1-2008 t/m 31-12-2017
8	Samenwerking tussen Vrije Universiteit/Universiteit Maastricht/University of Florida	n.v.t.	International Executive Master of Auditing 19-6-2012 t/m 31-12-2017
Universiteit		Initieel (bachelor en master)	Postinitieel (postmaster)
		CEA aanwijzing	CEA aanwijzing
9	University of Curacao Dr. Moises da Costa Gomez voorheen Universiteit van de Nederlandse Antillen ²	Master of Science in Accounting, afstudeerrichting Accounting & Assurance van 24-2-2009 t/m 23-2-2014, uitsluitend voor de overgangssituatie (zie voetnoot).	Master of Science in Accounting, afstudeerrichting Registeraccountant van 24-2-2009 t/m 23-2-2014, uitsluitend voor de overgangssituatie (zie voetnoot).

¹ De bacheloropleiding is buiten beschouwing gelaten omdat vaak vanuit meerdere bacheloropleidingen in de masteropleiding kan worden ingestroomd.

² Het aanwijzingsbesluit van de CEA ziet uitsluitend op de accountantsopleiding in de overgangssituatie die is ontstaan door het verbreken van de samenwerkingsovereenkomst tussen UNA en Curises per 1 november 2008. De overgangssituatie betreft alleen studenten die voorafgaande aan de cut-off datum van 1 november 2008 bij Curises waren ingeschreven voor de accountantsopleiding. Curises verzorgde tot 1 november 2008 – in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de UNA de Master of Science Accounting met afstudeerrichting Accounting & Assurance (masterfase) en afstudeerrichting Registeraccountant (postmasterfase).